

Nederland in de top-5 van meest concurrerende economieën:

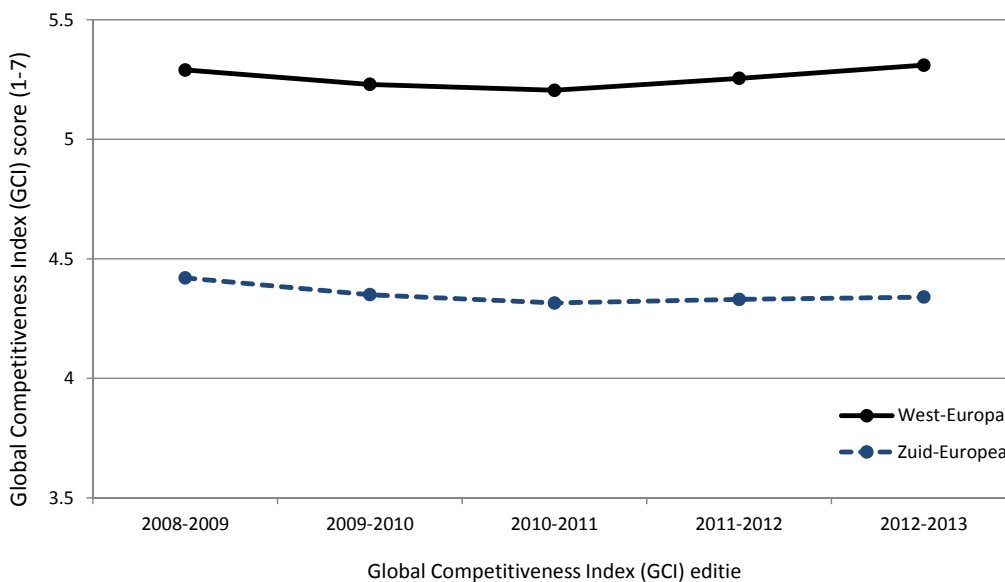
Nederland stijgt naar de 5^e plaats op de mondiale concurrentie-index van het World Economic Forum

Rotterdam, 5 september 2012 --- Het World Economic Forum (WEF) publiceert jaarlijks de concurrentiepositie van landen. Het topinstituut INSCOPE: Research for Innovation onder leiding van professor Volberda is partnerinstituut van het WEF en verzamelde de gegevens voor Nederland.

Nederland in de top-5

De effecten van de financiële kredietcrisis, het zwakke herstel van de Amerikaanse economie en de afnemende groei van opkomende economieën als China en India hebben de wereldeconomie in zwaar weer gebracht. Vooral in Europa hebben de hoge schuldenlasten, de lage groei, het gebrekkige concurrentievermogen en het wantrouwen in de politiek en de Europese Unie geleid tot toenemende twijfels over de levensvatbaarheid van de euro. Voor Zuid-Europese landen als Spanje, Italië, Portugal en Griekenland heeft het afnemende concurrentievermogen geleid tot sterk toenemende werkloosheid, hogere rentes op overheidsfinanciering en economische krimp. De afstand van deze Zuid-Europese economieën met de rest van Europa is verder toegenomen (zie Figuur 1).

Figuur 1 – Dynamiek van de ‘concurrentiekloof’ tussen West- en Zuid Europa *

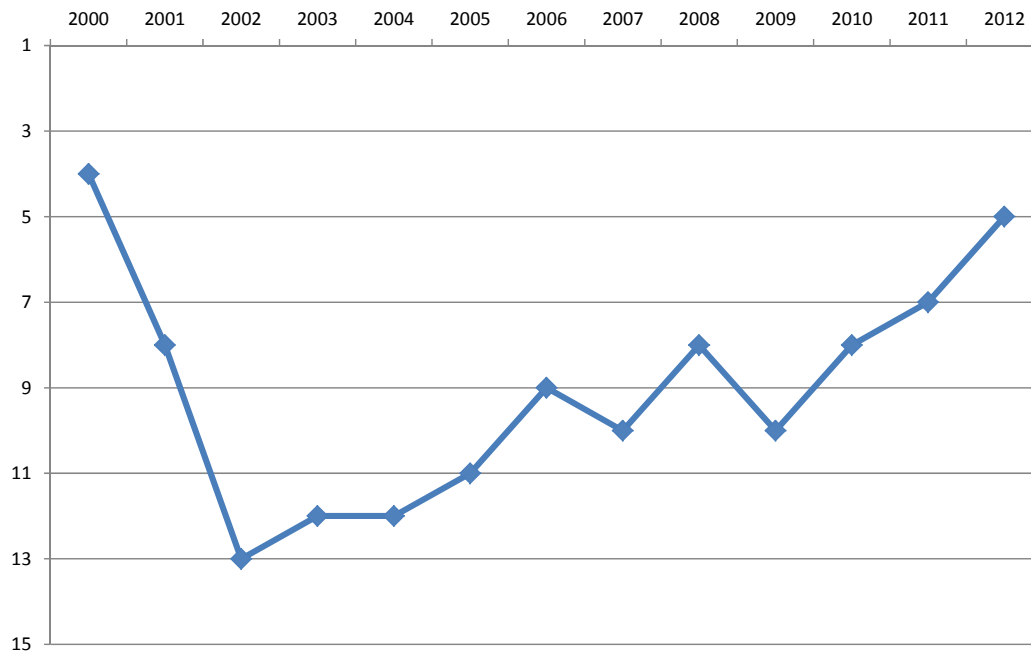
* Zuid-Europa omvat Griekenland, Italië, Portugal en Spanje. West-Europa omvat de originele 15 lidstaten m.u.v. deze Zuid-Europese landen

Bron: World Economic Forum, Global Competitiveness Report 2012-2013

Nederland behoort met Zwitserland, Finland en Zweden tot de koplopers in de mondiale concurrentie index. In de ranking van 144 landen is Nederland doorgedrongen tot de top-5 van concurrerende economieën. Steeg Nederland vorig jaar nog met een plaats naar de 7^e positie, dit jaar werd opnieuw een verbetering gerealiseerd. Met een 5^e positie in de mondiale concurrentie ranglijst is het kabinetsbeleid

gericht op een top-5 positie daadwerkelijk gerealiseerd (zie Figuur 2). Professor Volberda stelt dat “de lange termijn concurrentie en innovatie agenda van Nederland zijn vruchten lijkt af te werpen. Nederland laat volgens Volberda opnieuw aanzienlijke verbeteringen zien op het gebied van innovatie wat in grote mate bijdraagt aan het concurrentievermogen van geavanceerde economieën. Nederlandse bedrijven zijn zeer geavanceerd (4^e positie), innovatief (9^e positie) en lopen voorop in het toepassen van nieuwe technologieën voor productiviteitsverbetering”. In combinatie met basisvoorzieningen als een uitstekende infrastructuur en een excellent onderwijssysteem en efficiënt werkende markten biedt dit volgens Volberda voldoende kansen om optimaal te profiteren van een toekomstig aantrekkelijke economie.

Figuur 2 – Ranking Nederland over tijd (periode 2000-2012), WEF Global Competitiveness Report

Bron: INSCOPE: Research for Innovation (2012), op basis van WEF Global Competitiveness Report 2012-2013

Finland, Nederland, het Verenigd Koninkrijk en Hong Kong stijgen in de top-10

Zwitserland blijft de ranglijst aanvoeren (zie Tabel 1); superieure kennisinstellingen, hoge investeringen in R&D en de voortdurende gerichtheid op innovatie (1^e positie) door samenwerking van Bedrijfsleven en Universiteiten, in combinatie met een excellente infrastructuur, een betrouwbare overheid, een hoogwaardige arbeidsmarkt en efficiënte markten staan garant voor een nummer 1 positie. Singapore, de aanvoerder van de Aziatische economieën, behoudt de 2^e positie. Singapore heeft niet alleen de meest effectieve overheid (1^e positie), maar ook een zeer goed functionerende arbeidsmarkt en efficiënte goederenmarkt (1^e positie). Singapore excelleert ook in investeringen in infrastructuur (2^e positie) en onderwijs (2^e positie) hetgeen de basis vormt van haar hoogwaardige kenniseconomie. De Scandinavische landen blijven domineren in de Top 10 door hun hoge investeringen in R&D en onderwijs. Finland is dit jaar gestegen naar de 3^e plaats en neemt een nummer-1 positie in als het gaat om gezondheidszorg en prestaties op het gebied van hoger onderwijs. Zweden is een plaatsje gezakt naar de 4^e plaats mede door de rigide arbeidsmarkt, maar is nog steeds het meest technologisch geavanceerde land dat zeer snel nieuwe technologieën toepast. Naast excellent onderwijs op alle niveaus beschikken deze Scandinavische landen ook over zeer hoogwaardige publieke instellingen, een hoog innovatievermogen en een hoge instroom van hoogwaardige kenniswerkers.

Tabel 1 – Ranking Top 10 landen, WEF Global Competitiveness Index 2012 (vergeleken met ranking 2011)

Land	Ranking 2012	Ranking 2011	
Zwitserland	1	1	◀
Singapore	2	2	◀
Finland	3	4	▲ 1
Zweden	4	3	▼ 1
Nederland	5	7	▲ 2
Duitsland	6	6	◀
Verenigde Staten	7	5	▼ 2
Verenigd Koninkrijk	8	10	▲ 2
Hong Kong	9	11	▲ 2
Japan	10	9	▼ 1

◀ = zelfde ranking; ▲ # = stijging (van #) in ranking; ▼ # = daling in ranking

Bron: INSCOPE: Research for Innovation (2012), op basis van WEF Global Competitiveness Report 2012-2013

Duitsland behoudt stevig haar 6^e positie. Duitse bedrijven zijn zeer geavanceerd, hebben een hoog innovatievermogen (3^e plaats) en investeren veel in R&D (4^e plaats). Duitsland heeft ook een goed ontwikkelde infrastructuur en een grote interne markt. De arbeidsmarkt in Duitsland is echter zeer rigide (119^e positie), wat herstructureringen van bedrijven zeer bemoeilijkt, en de kwaliteit van het onderwijssysteem kan het innovatievermogen op termijn aantasten.

Het concurrentievermogen van de VS is opnieuw aangetast door haar macro-economische instabiliteit, zwakke publieke instituties en afnemend vertrouwen in politieke vertegenwoordigers en financiële markten. Deze voormalige koploper is dit jaar wederom gezakt, van de 5^e naar de 7^e plaats. Desalniettemin blijft de VS nog steeds een power house voor innovatie en beschikt zij over een zeer flexibele arbeidsmarkt.

Het Verenigd Koninkrijk (8^e positie) is duidelijk in de lift door de goed functionerende arbeidsmarkt, efficiënte marktwerking en het goede vestigingsklimaat. Desondanks wordt haar concurrentievermogen op lange termijn bedreigd door het grote begrotingstekort en het lage spaarvermogen. Hong Kong (9^e positie), de tweede Aziatische economie, scoort een nummer-1 positie op infrastructuur en heeft een zeer goed werkende arbeidsmarkt en financiële markt. Op investeringen in onderwijs laat Hong Kong echter steken vallen, met name door de lage participatie in hoger onderwijs. Japan met een 10^e plaats blijft goed scoren op investeringen in R&D en productiviteitsverhoging, maar de extreem hoge begrotingstekorten van de afgelopen jaren eisen hun tol.

Nederland op de 5^e plaats: Kabinetsbeleid top 5 positie geslaagd

De stijging van een 7^e naar een 5^e positie in tijden van grote onzekerheid geeft volgens professor Volberda aan dat de Nederlandse economie zeer veerkrachtig en vitaal is. “Juist bij economische tegenspoed moet je investeren in je concurrentievermogen om straks maximaal te kunnen profiteren van een aantrekkelijke economie. Concurrerende economieën hebben een hogere productiviteit en laten meer welvaarts-groei en werkgelegenheid zien. De resultaten zijn daarmee ook een steun in de rug van het langdurige overheidsbeleid gericht op innovatie en concurrentieverbetering (zie Tabel 2). Volberda

stelt dat “De kredietwaardigheid en economische groei van Westerse economieën, de werking van financiële markten en de solvabiliteit van banken nog steeds onder druk staat. Hoewel het overheidstekort ook van de Nederlandse economie 5% van het BNP betreft in 2011 is het internationale vertrouwen in Nederland groot (zie 8^e positie kredietrating en 1^e positie voor laagste inflatie cijfers). Nederland beschikt over zeer hoogwaardige publieke instellingen (7^e positie) die essentieel zijn voor het aantrekken van economische bedrijvigheid. Nederland behoort met haar infrastructuur betreffende havens (1^e plaats), spoor (9^e plaats) en luchttransport (4e plaats) tot de internationale top. De liberalisering van markten van de afgelopen jaren heeft geleid tot een verbeterde marktwerking en toenemende bedrijvigheid in Nederland (zie topposities voor lokale concurrentie, anti-monopoliebeleid en afwezigheid van handelsbarrières). Nederlandse bedrijven zijn professioneel georganiseerd en beschikken over een ondersteunend cluster van kwalitatief hoogwaardige lokale toeleverende industrieën en lokale zakelijke dienstverlening (4e positie voor kwaliteit bedrijfsomgeving)”.

Tabel 2: Belangrijke scores en opvallende sub-scores van Nederland op de verschillende pijlers van concurrentievermogen

Factor	Ranking 2012	Verandering t.o.v. 2011
Instituties	7	▲ 3
Last van overheidsregelgeving	34	▲ 17
Publiek vertrouwen in politici	10	▲ 2
Rechterlijke onafhankelijkheid	3	▲ 3
Kosten met betrekking tot terrorismebestrijding	39	▲ 13
Belangenbescherming minderheidsaandeelhouders	12	▲ 4
Ethisch gedrag van bedrijven	6	▲ 2
Infrastructuur	7	◀
Kwaliteit van wegen	11	▲ 13
Kwaliteit van spoor infrastructuur	9	▼ 3
Kwaliteit van haven infrastructuur	1	▲ 1
Kwaliteit van luchttransport infrastructuur	4	▲ 1
Macro-economische omgeving	41	▼ 5
Inflatie	1	◀
Overheidsschuld	110	▲ 3
Kredietrating	8	▲ 3
Gezondheid en basisonderwijs	5	▲ 2
Kwaliteit basisonderwijs	9	▲ 5
Instroom basisonderwijs	5	▲ 7
Hoger onderwijs en training	6	▲ 2
Instroom middelbaar onderwijs	3	▼ 1
Instroom tertiair onderwijs	26	▲ 4
Lokale beschikbaarheid van onderzoek- en trainingsmogelijkheden	2	◀
Efficiency goederenmarkt	6	▲ 3
Intensiteit van lokale concurrentie	1	▲ 5
Effectiviteit van anti-monopolie beleid	1	▲ 1

Aanwezigheid van handelsbarrières	11	▲ 10
Totaal belastingtarief	76	▼ 4
Efficiency arbeidsmarkt	17	▲ 6
Samenwerking vakbonden en werkgevers	4	▲ 1
Flexibiliteit van lonen	130	▲ 2
Kosten van aannemen en ontslaan	126	▼ 5
Brain drain	10	▲ 1
Financiële markt ontwikkeling	20	▲ 3
Toegang tot kredietverstrekking	22	▼ 4
Beschikbaarheid van risicodragend kapitaal	15	▼ 1
Gezondheid van banken	47	▲ 21
Technologische alertheid	9	▼ 4
Beschikbaarheid van nieuwe technologieën	4	▲ 2
Kennisabsorptievermogen bedrijven	22	▼ 1
FDI en transfer van technologieën	34	▼ 3
Internet gebruikers	3	◀
Marktomvang	20	▼ 2
Thuismarkt	22	▼ 1
Buitenlandse markt	11	▲ 1
Bedrijfsomgeving	4	▲ 1
Kwaliteit van lokale leveranciers	5	▲ 2
Clusterontwikkeling	15	▲ 5
Controle over internationale distributie	15	▼ 1
Aard van concurrentievoordeel	9	▼ 1
Bereidheid tot delegeren van autoriteit	4	▲ 1
Innovatie	9	▲ 3
Capaciteit voor innovatie	8	▲ 2
Beschikbaarheid kenniswerkers	14	▼ 7
Patenten	8	▲ 5

Bron: INSCOPE: Research for Innovation (2012), op basis van WEF Global Competitiveness Report 2012-2013

Nederland heeft kenmerken van een hoogwaardige kenniseconomie: Blijvende aandacht voor innovatie

Volgens professor Volberda zijn deze verbeteringen in instituties, infrastructuur en marktwerking een noodzakelijke voorwaarde om te blijven concurreren in een mondiale economie. Wat echter veel belangrijker is voor geavanceerde economieën als de Nederlandse economie zijn de prestaties op het gebied van innovatie en technologische alertheid. Nederland zal zich steeds meer moeten onderscheiden op kennis en toegevoegde waarde in plaats van lage kosten. Volberda stelt met grote tevredenheid vast dat de Nederlandse economie een aantal belangrijke stijgingen laat zien in innovatie (zie Tabel 3); het innovatievermogen van Nederlandse bedrijven is toegenomen en ze ontwikkelen meer patenten die in de toekomst kunnen leiden tot succesvolle producten. Bedrijven zijn in Nederland nu ook meer gericht op het benutten van kennis om de concurrentieslag met opkomende economieën aan te gaan (kennisabsorptie).

Ook het Nederlandse onderwijssysteem is een belangrijke pijler voor de Nederlandse kenniseconomie (5^e positie voor lager onderwijs, 6^e positie voor hoger onderwijs). Deze innovatiescores zijn volgens Volberda “een bevestiging van het Kabinetsbeleid en topsectorenaanpak van EL&I om Nederland in de Top 5 terug te brengen en de resultaten komen wellicht eerder dan verwacht. Toch moet Nederland alert zijn aangezien de beschikbaarheid van kenniswerkers in Nederland steeds meer problematisch wordt. Daarnaast kan de samenwerking tussen universiteiten en bedrijfsleven verder verbeterd worden en zal de overheid in de toekomst een sterkere regierol moeten spelen op het gebied van innovatie”.

Tabel 3: Alle scores op innovatie-indicatoren Nederland

Factor Innovatie	Ranking 2012	Verandering t.o.v. 2011
Capaciteit voor innovatie	8	▲ 2
Kwaliteit wetenschappelijke onderzoeksinstituten	8	◀
Bedrijfsuitgaven aan R&D	14	◀
R&D samenwerkingsverbanden tussen universiteiten en bedrijfsleven	10	▼ 2
Inkoop overheid van geavanceerde technologische producten	23	▼ 1
Beschikbaarheid kenniswerkers	24	▼ 7
Patenten	8	▲ 5

Bron: INSCOPE: Research for Innovation (2012), op basis van WEF Global Competitiveness Report 2012-2013

Zwitserland en Finland zijn koploper in innovatie

Om in de top-5 te blijven en zelfs in de top-3 te komen zou Nederland volgens professor Volberda een voorbeeld kunnen nemen aan Zwitserland en Finland, nummers 1 en 2 op het gebied van innovatie. Inzet op innovatie, een geavanceerde bedrijfscultuur, hoge private investeringen in Research & Development en hechte samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen drijven de Zwitserse en Finse economie naar de top. Samen met een excellente infrastructuur en een uitstekend functionerende arbeidsmarkt leidt dit tot een duurzaam concurrentievoordeel voor zowel de Zwitserse als de Finse economie.

VS opnieuw gezakt, Denemarken niet meer in de top-10

De Verenigde Staten is gezakt naar de 7^e plaats door haar slecht functionerende financiële markten, oplopende overheidstekorten, gebrekkige solvabiliteit van banken, en achterblijvende investeringen in de publieke sector en fysieke infrastructuur. Toch scoort de VS nog steeds hoog op het gebied van innovatie, marktefficiency en productiviteit. De Scandinavische landen Zweden en Finland laten zien dat excellentie in hoger onderwijs en een ondubbelzinnige focus op innovatie de motoren zijn van productiviteitsgroei en verbetering van de concurrentiepositie. Denemarken is echter niet meer in de top-10 te vinden en is gezakt naar de 12^e plaats. De slecht functionerende financiële markt en afnemende focus op onderwijs hebben de innovatie-gedreven groei in Denemarken verder afgezwakt.

China nog steeds meest competitieve BRIC land

China (29^e positie) blijft ruimschoots koploper van de BRIC landen, maar is dit jaar wel 3 plaatsen gezakt. China blijft goed scoren op investeringen in infrastructuur, verbeteringen in de gezondheidszorg, en participatie in lager en hoger onderwijs. Maar de achterblijvende ontwikkeling van haar financiële markten, de regulering van binnenlandse en internationale concurrentie en de langzame toepassing van nieuwe technologieën speelt de Chinese economie parten. Ook India is met 3 plaatsen gedaald naar de 59^e positie omdat verbeteringen in infrastructuur, gezondheidszorg en basisonderwijs in India niet voldoende worden gerealiseerd. Daarentegen is Brazilië wederom met 5 plaatsen gestegen naar de 48^e

positie. De gezondheid van de beroepsbevolking, lager onderwijs en de infrastructuur blijven echter de belangrijkste verbeterpunten voor de meeste BRIC landen.

Griekenland is de grote verliezer in Europa, Turkije een van de grootste stijgers

Griekenland zag haar positie opnieuw dalen met 6 plaatsen en neemt hierdoor de laagste positie in van alle landen in de EU. Het oplopend begrotingstekort, ineffectief fiscaal beleid, gebrekkige publieke dienstverlening en de inefficiënte arbeidsmarkt resulteren in een 96^e plaats. Landen als Spanje, Italië en Portugal met soortgelijke begrotingsproblemen cirkelen rondom de 40^e plaats. Ondanks hun macro-economische problemen die vergelijkbaar zijn met Griekenland, zijn deze landen in staat om in de private sector hun concurrentievermogen te verbeteren en de kwaliteit van publieke instellingen te verbeteren. Turkije is dit jaar maar liefst 16 plaatsen gestegen en staat nu op de 43^e plaats (zie Tabel 4). Het kende afgelopen jaar een economische groei van 8,4%. Turkije liet verbeteringen zien in haar financiële sector, financiering van bedrijven en lokaal ondernemerschap. Tevens heeft het een sterke interne markt die wordt gekenmerkt door intense concurrentie. Verbetering in het energienetwerk, een grotere transparantie van publieke instellingen en meer participatie in hoger onderwijs kan het concurrentievermogen van Turkije een verdere boost geven.

Tabel 4: Grootste stijgers op de Global Competitiveness Index 2012

	Land	Ranking 2012	Verandering t.o.v. 2011
1	Kazakhstan	51	▲ 21
2	Turkije	43	▲ 16
3	Ecuador	86	▲ 15
4	Bulgarije	62	▲ 12
5	Cambodja	85	▲ 12
6	Bosnië-Herzegovina	88	▲ 12
7	Nigeria	115	▲ 12
8	Zambia	102	▲ 11
9	Ghana	103	▲ 11
10	Armenië	82	▲ 10

Bron: INSCOPE: Research for Innovation (2012), op basis van WEF Global Competitiveness Report 2012-2013

Nieuw kabinetsbeleid moet inzetten op productiviteitsverhoging door sociale innovatie

Deze uitkomsten zijn mede gebaseerd op de Executive Opinion Survey die ook dit jaar door het topinstituut INSCOPE: Research for Innovation onder grote Nederlandse bedrijven en organisaties is uitgevoerd. De projectleider is Prof.dr. Henk W. Volberda die het onderzoek samen met zijn onderzoekers Tatjana Schneidmuller en Drs. Rick Hollen van de Rotterdam School of Management, Erasmus Universiteit heeft uitgevoerd. Zij wijzen erop dat Nederland op een aantal basiscriteria (kwaliteit van instituties, gezondheidszorg, infrastructuur mainports, toegankelijkheid onderwijs) en efficiency factoren (goederenmarkt, arbeidsmarkt) excelleert en goed scoort als het gaat om technologie en kennisontwikkeling. Nederland weet deze kennis ook steeds meer om te zetten in een verhoogd innovatievermogen. Op een aantal belangrijke innovatie-indicatoren zoals het innovatievermogen van bedrijven en de ontwikkeling van patenten is Nederland beter gaan presteren (zie Tabel 3).

De resultaten van het WEF tonen volgens Volberda enerzijds aan dat het demissionair Kabinet “haar doelstelling om in de Top 5 te komen heeft behaald”. Anderzijds adviseert hij het nieuwe Kabinet om de Nederlandse innovatie agenda verder te intensiveren. “Het innovatievermogen van in Nederland

gevestigde bedrijven is uitermate kwetsbaar door saneringen van buitenlandse bedrijven en verplaatsing van kennisintensieve activiteiten naar opkomende economieën. Nederland zal nog meer moeten inzetten op innovatie om de productiviteit en het concurrentievermogen te verbeteren". Het gaat dan niet alleen meer om investeringen in technologie ofwel technologische innovatie, maar ook om nieuwe manieren van managen, organiseren en werken om te zorgen dat technologische innovaties succesvol op de markt gebracht worden (sociale innovatie). Om de innovatiekloof in Nederland met koplopers als Zwitserland en Finland op te lossen zal deze *sociale innovatie* bovenaan onze nationale innovatie agenda moeten komen: flexibel organiseren, horizontaal managen, slimmer werken en co-creatie waardoor technologische innovaties beter renderen in Nederlandse ondernemingen. Het Topsectorenbeleid van het demissionaire Kabinet is volgens professor Volberda "nog te veel gericht op harde technologie investeringen in de 9 topsectoren en te weinig op sociale innovatie. In de top-5 komen van de mondiale concurrentie-index is een uitzonderlijke prestatie, maar in de top-5 blijven vereist een blijvende inzet op innovatie".

Over RSM: Rotterdam School of Management, Erasmus University wordt consequent gerekend tot de top 10 business schools in Europa. RSM is gevestigd in de internationale havenstad Rotterdam, waar de Nederlandse kernwaarden openheid, flexibiliteit en het accepteren van diversiteit bedrijven uit de hele wereld hebben aangetrokken. De nadruk ligt op doorbraken in onderzoek en praktijken die relevant zijn voor bedrijven; primair gaat de aandacht uit naar het ontwikkelen van leiders die hun vernieuwende ideeën kunnen omzetten in een duurzame toekomst. Onze portfolio bestaat uit een breed gamma van programma's voor Bachelor, Master, Doctoraal en MBA programma's en opleidingen voor executives.

Voor nadere informatie over RSM of over dit persbericht kunt u contact opnemen met Marianne Schouten, Media & Public Relations Manager voor RSM, op +31 10 408 2877 of per e-mail op mschouten@rsm.nl.